

LETNO VSEBINSKO POROČILO

gajst.

INŠTITUT GAJST, ZAVOD RAZISKOVALNI INŠTITUT ZA DIPLOMATSKO
IZOBRAŽEVANJE, LJUBLJANA

2024

VSEBINA

SPLOŠNI DEL	3
1. PREDSTAVITEV	3
2. POSLANSTVO IN RAZVOJ	4
OSNOVNA OPREDELITEV POSLANSTVA	4
RAZVOJ V LETU 2024	4
3. POSAMEZNA PODROČJA DELOVANJA IN PROJEKTI	7
1. RAZISKOVANJE	7
2. IZOBRAŽEVANJE	8
3. INFORMIRANJE	13
4. PROMOCIJA AKTIVNOSTI, SODELOVANJE NA KONFERENCAH IN MEDNARODNO SODELOVANJE	14
ZAKLJUČNI DEL	16
ZAPIS PRIPRAVE POROČILA	16

SPLOŠNI DEL

1. PREDSTAVITEV

Izkaznica

Ime: Inštitut Gajst, zavod raziskovalni inštitut za diplomatsko izobraževanje, Ljubljana

Skrajšano ime: Inštitut Gajst

Pravnoorganizacijska oblika: Zavod

Naslov: Ulica Jana Husa 37, 1000 Ljubljana, Slovenija

E-pošta: institut.gajst@gmail.com

Spletna stran: <https://gajst.org/>

Druge spletne strani: www.instagram.com/gajst.institut (Instagram)

Matična številka: 9308253000

Davčna številka: 76800482

Transakcijski račun: SI56 0284 3026 4606 771

Datum ustanovitve: 24.1. 2023

Datum vpisa v sodni register: 25. 1. 2023

Začetni kapital: 1500 EUR

Ustanovitelj: Luka Pečar Pahor, Tatjana Pečar

Direktor: Luka Pečar Pahor

Zaposleni: Zavod posluje brez zaposlenih.

Svet zavoda:

Predsednik sveta zavoda: Urban Culletto (predstavnik zainteresirane javnosti)

Člana sveta zavoda: Anej Bevk Peternejl (predstavnik ustanovitelja), Iva Milosavljević (predstavnica ustanovitelja namesto predstavnice delavcev)

Strokovni svet:

Sestava strokovnega sveta zavoda je v nastajanju.

Članstvo:

Zavod nima članstva.

Sodelavci:

Sodelovanje pri dejavnostih inštituta je prostovoljne narave. Sodelavci inštituta so študenti in mladi profesionalci s področja pedagogike, andragogike, prava, mednarodnih odnosov in diplomacije.

2. POSLANSTVO IN RAZVOJ

OSNOVNA OPREDELITEV POSLANSTVA

Inštitut Gajst je zasebna, neprofitna, strokovna organizacija, ki deluje na podlagi Zakona o Zavodih, v skladu z Deklaracijo o zunanji politiki (DeZPRS-1)¹ in v skladu s temeljnimi usmeritvami, določenimi v strategiji zunanje politike Republike Slovenije (2021 in 2024)². Tako Deklaracija kot Strategija prepoznavata pomen nevladnih organizacij pri doseganju ciljev zunanje politike Republike Slovenije. Kultura zunanje politike je v strateških dokumentih izpostavljena kot osnova za celostno doseganje temeljnih zunanjepolitičnih ciljev, nacionalnega soglasja in sprave. Pri delovanju, kjer si prizadevamo za dvig kulture diplomacije in zunanje politike v Republiki Sloveniji in regiji, nas vodi spoštovanje ustavnih določil, načela in vrednote Evropske unije in spoštovanje človekovih pravic. Inštitut svoje poslanstvo uresničuje z vero v pomen izobraževanja predvsem na osnovnošolski in srednješolski stopnji kot temeljnim procesom oblikovanja individualne diplomatske subjektivnosti; kapacitete in avtoritete za odgovorno, trajnostno in miroljubno predstavljanje skupnosti.

RAZVOJ V LETU 2024

V drugem letu delovanja se je Inštitut vzpostavil in utrdil svoj položaj vodilne izobraževalne neprofitne nevladne organizacije na področju diplomacije in zunanje politike. Konsolidirali smo število sodelujočih pri aktivnostih inštituta, ki je imel skozi celotno leto stabilno število stalnih sodelavcev (med 10 in 12 osebami). Inštitut je povišal prihodke izvajanja delavnic in drugih projektov, kar je pomagalo pri nemotenem delovanju in vlaganju v promocijski material v obliki majic in puloverjev. Gajst se kot nevladna organizacija, ki vodstvu in sodelujočim predstavlja interesno dejavnost (torej ne služi kot primarni vir dohodka), še vedno občasno sooča z izzivi, ki se kažejo v pomanjkanju časa sodelujočih. Gajst v nobenem trenutku ni prenehal z delovanjem in je vsak teden brez izjeme objavil vsaj eno vsebinsko objavo na družbenih omrežjih in pregled tedenskega dogajanja v mednarodni skupnosti.

Na delovanje Inštituta Gajst tudi v drugem letu upravičeno gledamo s ponosom in dobro mero zadoščenja. Izvedli smo veliko število delavnic v Ljubljani in njeni okolici, povečali število sledilcev (2x) in doseg na družbenih omrežjih ter še dodatno okrepili sodelovanje z našimi partnerji. V sklopu mladinskih organizacij, ki se ukvarjajo z informiranjem, izobraževanjem in raziskovanjem na področju diplomacije, zunanje politike in mednarodnih odnosov na splošno si upamo na podlagi dosežkov in povratnih informacij samozavestno trditi, da spadamo med najboljše in najbolj referenčne organizacije na tem področju v Sloveniji.

¹ Dostopna na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=DEKL37>

² Zadnja strategija (2024) dostopna na:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/strateski-in-programski-dokumenti/strategija_ZP.pdf

Našo kvaliteto še naprej prepoznavajo izjemni posamezniki, ugledne javne izobraževalne institucije in najvišje državne ter evropske institucije. Ponosni smo na sodelovanje z Ministrstvom za zunanje in evropske zadeve, Pisarno evropskega parlamenta v Sloveniji, Blejskim Strateškim Forumom, zavodom Prijatelji Zahodnega Balkana, Centrom za evropsko prihodnost, slovenskimi srednjimi šolami in gimnazijami ter z vrsto izjemnih posameznic in posameznikov, ki so se nam kot gosti zaupali na našem podkastu Naivni duh ali pa nam kako drugače pomagali uresničiti naše ideje.

Po prvem letu, ko je bilo v središču pozornosti vzpostaviti Inštitut in mu zagotoviti temelje, ki bodo omogočali nemoteno nadaljnjo delovanje in zasledovanje temeljnega poslanstva, **smo se v drugem letu delovanja osredotočili na večje projekte in nadgrajevanje obstoječih aktivnosti in načinov komuniciranja na družbenih omrežjih.** To poročilo dokazuje, da smo na marsikaterem področju dosegli ali celo presegli delovanje profesionalnih nevladnih organizacij (z zaposlenimi), ki aktivnosti na svojem področju izvajajo kot primarno poklicno dejavnost. S svojimi metodami dela in komunikacijskimi tehnikami smo v prostor nevladnih organizacij vnesli nov in za izobraževalni inštitut inovativni pristop, ki ga priznava veliko število partnerjev Inštituta.

V letu 2024 nam je uspelo:

- ➔ Teme diplomacije in zunanje politike še bolj **približati mladim na njim razumljiv in zanimiv način;**
- ➔ **Z delavnico »Living With the Other« o stebrih kohabitacije sodelovati na Blejskem strateškem forumu mladih,** ki se ga je udeležilo več kot **43 mladih iz 30-ih držav;**
- ➔ **Na Blejskem Strateškem Forumu sodelovati kot inovativna komunikacijska ekipa,** ki je prek družbenih omrežij nagovarjala mlado občinstvo.
- ➔ Na povabilo danske krovne študentske organizacije Danske Studerendes Fællesråd (DSF) **izvesti delavnico »Perspectives«** med njihovim obiskom v Ljubljani, ki se je udeležilo več kot 30 študentov;
- ➔ V sodelovanju z Evropskim parlamentom smo v sklopu **projekta šola ambasadorica EU** v Gradcu izvedli tri delavnice »Picasso in konflikt«;
- ➔ **Na srednjih šolah in gimnazijah izvesti 15 delavnic »Picasso in konflikt«,** ki na multidisciplinaren način odbira različne vidike mednarodnih oboroženih spopadov;
- ➔ **Na srednjih šolah in gimnazijah izvesti 13 delavnic »Konzulara 1-0-1«,** ki prikazuje konzularno delo in pripravi udeležence za varno potovanje v tujino;
- ➔ **Na fakultetah v sklopu raziskovalnega projekta izvedli 15 delavnic o udeležbi na evropskih volitvah;**
- ➔ Posneti **11 epizod Naivnega duha;** prvega podkasta v Sloveniji, posvečenega izključno diplomaciji in prirejenega za mlajše nestrokovno poslušalstvo;
- ➔ Objaviti **52 digitalnih pregledov tedenskega dogajanja v mednarodni skupnosti: S7;**

- ➔ Sodelovati na mednarodnem srečanju Prijateljev Zahodnega Balkana z **govorom o pomenu izobraževanja v post-konfliktnih območjih z namenom preprečitve reprodukcije konflikta**;
- ➔ Pripraviti raziskovalni seznam za poglobljeno razumevanje predvolilne kampanje za ameriške predsedniške volitve: **Ameriške volitve 2024 - Raziskovalni meni**;
- ➔ **Izvedli raziskovalni projekt** v sodelovanju s Pisarno Evropskega parlamenta v Sloveniji **o udeležbi na volitvah v Evropski parlament**;
- ➔ **Izdali uvod in prva tri poglavja vodiča po preizkusnem testu za diplomatsko službo**, ki bodočim profesionalnim diplomatom pomaga pri pripravi na preizkusni test. Izdali smo tudi 1675 vprašanj, s katerimi si lahko pomagajo pri pripravi;
- ➔ **Vzpostaviti spletno mesto**: <https://gajst.org/>;
- ➔ **Vzpostaviti močno digitalno prisotnost na omrežju Instagram**, ki služi kot glavna točka informiranja naše ciljne publike. Naše objave večkrat tedensko dosežejo več kot 4000 profilov na Instagramu. **Leto 2024 smo zaključili z nekaj več kot 1500 sledilci in 359 (213 v letu 2024) objavami**;
- ➔ **Opravili analizo obravnave konflikta na Bližnjem vzhodu** v izraelskih in palestinskih šolah;
- ➔ **Oblikovati in prodajati pulover** z motivi belgijskega slikarja Reneja Magritta in kraljice Elizabete II.;
- ➔ **Oblikovati in prodajati pulover** z motivi belgijskega slikarja Reneja Magritta in Baracka Obame;
- ➔ **Posneti promocijski video**, v katerem razlagamo povezavo med umetnostjo, teorijo diplomacije in oblikovalskimi procesi, ki stojijo za našimi produkti;
- ➔ **Napisati članek za ugledno arhitekturno revijo Outsider**, kjer smo predstavili odnos med prostorom in diplomacijo;
- ➔ **Skupaj s prešernovim nagrajencem Cirilom Horjakom oblikovati majico »EU je ringlšpil«**, katere dizajn je krasil naslovnico sobotne priloge časnika Večer dan pred evropskimi volitvami.
- ➔ **Sodelovati na prvem festivalu Ringlšpil**, kjer smo na stojnici promovirali delovanje gajsta in projekt z evropskim parlamentom.

3. POSAMEZNA PODROČJA DELOVANJA IN PROJEKTI

1. RAZISKOVANJE

Samostojno raziskovanje na področju diplomatskega izobraževanja v Republiki Sloveniji je ena izmed temeljnih dejavnosti in poslanstvo Inštituta Gajst. Primarni namen raziskovalnih dejavnosti Inštituta je na podlagi raziskav predlagati praktične spremembe na področju izobraževalnih procesov, tako iz vsebinskega kot tudi iz didaktičnega vidika. Cilj raziskovalnih dejavnosti je torej v izobraževanje na prvi in drugi stopnji (osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje) vključiti teme iz diplomacije, zunanje politike in mednarodnih odnosov. To dejavnost smo v letu 2023 primarno uresničevali s pripravo **osnutka poročila o vključenosti diplomatskega izobraževanja v učne načrte v osnovnih šolah in gimnazijah ter predlogih za dopolnitev učnih načrtov v osnovnih in srednjih šolah z vsebinami s področja mednarodnih odnosov, zunanje politike in diplomacije.**

V letu 2024 smo se poleg naše primarne dejavnosti posvetili še raziskovanju na drugih področjih, kot sta udeležba na evropskih volitvah in obravnavanje izraelsko-palestinskega konflikta v izraelskih in palestinskih šolah.

Izpostavljamo:

➔ Raziskovalni projekt v sodelovanju s Pisarno Evropskega parlamenta v Sloveniji o udeležbi na volitvah v Evropski parlament

Leto 2024 je bilo leto volitev v Evropski parlament, na katerih pa udeležba v Sloveniji od njihove prve izvedbe leta 2004 ni presegla 30 %. Postavilo se je vprašanje, če počnemo kaj narobe, ali nas pa evropska politika preprosto ne zanima? Zakaj imajo lahko v Belgiji, Luksemburgu in na Malti tako visoko volilno udeležbo, povprečje v EU pa je komaj okoli 50 %. Ali lahko kakorkoli vplivamo na to, da bo udeležba v prihodnosti višja?

Pisarna Evropskega parlamenta v Sloveniji si z različnimi vsebinskimi, marketinškimi in medijskimi prijemi prizadeva za širitev glasu o pomenu teh volitev, navkljub vsemu vloženemu trudu pa nam vsakič znova spodleti preseči prag 30 %? Za pomoč so kontakirali Inštitut Gajst in nam predstavili idejo raziskovalnega projekta, pri katerem bi bila zasnova in izvedba popolnoma prepuščena nam. Idejo smo seveda takoj pograbili in se lotili dela, seveda ob zavedanju, da samo z izvajanjem delavnic po različnih slovenskih fakultetah udeležbe na volitvah ne bomo občutno povišali. Teh kapacitet nimamo, imamo pa kapacitete, da skupaj s študenti preko delavnic premislimo fenomen udeležbe na evropskih volitvah in jih seznanimo z dejavniki, ki načeloma na volilno udeležbo vplivajo, smo si rekli. V kolikor ugotovimo, kateri dejavniki bistveno vplivajo na volilno udeležbo na evropskih volitvah, lahko morda v prihodnosti predlagamo strukturne spremembe. To smo na koncu tudi storili. Študentje

različnih fakultet in študijskih smeri so nam povedali, kaj mislijo, da vpliva na udeležbo na volitvah, mi pa smo v sklopu delavnic preverili njihove percepcije demokratične aktivnosti v Sloveniji in drugod po Evropi.

Našega raziskovalnega projekta, ki je služil kot vsebinska podlaga za delavnice, smo se lotili na način, da smo se najprej dodobra seznanili s primarnimi podatki o volilni udeležbi po vseh državah EU. Nato smo proučili dejavnike, ki vplivajo na volilno udeležbo, kjer smo jih ločili na makro dejavnike in mikro dejavnike. Temu je sledila didaktična priprava na delavnice, priprava gradiv in izvedba petnajstih delavnic na fakultetah po Sloveniji. Obiskali smo fakultete v Ljubljani, v Kranju, na Primorskem in v Mariboru. S študenti smo predebatirali naša "dognanja", se seznanili z njihovimi percepcijami in jih povprašali po dejavnikih, ki bi jih na podlagi stroke, iz katere prihajajo, dodali k našemu seznamu. Naša dognanja smo na koncu zbrali v zaključno poročilo, ki smo ga objavili na naši spletni strani.³

➔ **Analiza obravnavanja konflikta na Bližnjem vzhodu v palestinskih in izraelskih šolah**

V luči vojne med Izraelom in Hamasom v Gazi smo se lotili analize, kako se ta konflikt obravnava tako v izraelskih kot palestinskih šolah. Inštitut Gajst veliko pozornost posveča vprašanju sprave in izkoristi vsako priložnost, da poudari pomen izobraževanja enega najpomembnejših načinov za preprečevanje nadaljnih konfliktov predvsem med stranmi, ki že zgodovinsko težko sobivajo med sabo. V naši analizi, ki smo jo v dveh delih objavili na našem Instagram profilu smo ugotovili, da sta obe strani vzajemno v učnih gradivih predstavljene kot sovražnik in absolutno zlo, kar seveda ne more voditi do drugačnega scenarija, kot je večno trpljenje in nezmožnost sobivanja.

2. IZOBRAŽEVANJE

Izobraževanje, kjer se Inštitut Gajst postavi v pedagoško vlogo, je druga temeljna aktivnost našega zavoda. V tem letu smo za namen doseganja tega cilja izvedli **28 delavnic na srednjih šolah in gimnazijah**, delavnico »Zakaj (ne) gremo na EU volitve« pa za namen našega raziskovalnega projekta na različnih fakultetah izvedli **petnajstkrat (15)**. K temu moramo prišteti še 15 delavnic o udeležbi na evropskih volitvah, delavnico »Perspectives«, ki smo jo izvedli za danske študente in našo delavnico na Blejskem strateškem forumu za mlade, ki sta obe natančneje obrazloženi v 4. točki tega poročila. Skupno smo torej izvedli kar **60 delavnic**, obenem pa pripravili še **vrsto različnih digitalnih vsebin**. Med digitalnimi vsebinami izstopa **podkast Inštituta »Naivni Duh«**, ki je dostopen na vseh streaming (pretočnih) platformah.

³ Poročilo je dostopno na: <https://gajst.org/zakaj-ne-gremo-na-eu-volitve-porocilo/>.

V letu 2024 pa smo izvedli tudi enega največjih in najkompleksnejših projektov, ki se jih je lotil Inštitut. Izdelali smo namreč prvi vodič po preizkusnem testu za diplomatsko službo in ga nadgradili z množicami vprašanj ter kontempletativnem uvodu o diplomatskem poklicu.

Izpostavljamo:

➔ **Vodič po preizkusnem testu za diplomatsko službo**

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve praviloma vsako leto objavi poziv k prijavi na preizkusni test za diplomatsko službo. V Inštitutu smo se odločili, da bi radi nadebudnim posameznikom pomagali pri prijavi in pripravi na ta preizkusni test, ki je pogoj za opravljanje diplomatskega poklica. Četudi pravimo, da je vsak izmed nas včasih udeležen v diplomatskem diskurzu, si želimo pomagati tudi tistim, ki bodo v diplomaciji delali profesionalno, zato smo napisali kratek priročnik oziroma vodič, ki smo ga dopolnili z uvodom direktorja Inštituta Luke Pečarja Pahorja in množico vprašanj, ki so se ali pa bi se lahko pojavila na preizkusnem testu.

Skupaj smo zbrali **21 množic vprašanj, kar predstavlja kar 250 strani vaj iz mednarodnega prava, zgodovine, zunanje politike, ekonomije in geografije**. Po našem vedenju gre za največjo takšno zbirko vprašanj, ki jo lahko trenutno najdete v Sloveniji in prvi takšen projekt nasploh, ki bi posameznikom pomagal pri njihovem vstopu v profesionalno diplomacijo. Odločili smo se tudi, da bomo projekt nadgradili še z dodatnimi temami in tako ustvarili največjo interddisciplinarno bazo vprašanj s področja humanistike.

➔ **Delavnice o različnih vidikih mednarodnih oboroženih spopadov »Picasso in konflikt«**

V koledarskem letu 2024 je Inštitut izvedel 15 delavnic »Picasso in konflikt«, katerih namen je dijake na podlagi aktualnih konfliktov v mednarodni skupnosti seznaniti z različnimi vidiki mednarodnih in notranjih oboroženih spopadov. Za razliko od leta 2023 in prvo polovico leta 2024, ko smo delavnice na srednjih šolah izvajali brezplačno, smo začeli z novim šolskim letom (2024/2025) izvajanje delavnic zaračunavati po našem mnenju precej dostopni ceni 75 eur na delavnico. Izvedli smo skupno 20 delavnic.

Delavnice smo izvajali na naslednjih izobraževalnih ustanovah: Gimnazija Škofja Loka (1), Gimnazija Idrija (1), Gimnazija Šentvid (2), Gimnazija Kranj (2), Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik (6), UNA Švedska (1), EPAS Graz (2).

Opis delavnice:

Vojne, mednarodni in notranji oboroženi konflikti so kompleksni pojavi, ki se v sklopu srednješolskega izobraževanja večinoma le površinsko obravnavajo. To še ne pomeni, da je razumevanje konfliktov pogojeno s poznavanjem kompleksnih analitičnih okvirov in teorij. V delavnici si pri analizi poljubnih aktualnih in preteklih konfliktov pomagamo s Picassovo Guernico – eno najbolj znanih slik 20. stoletja. **Udeleženci so na podlagi razumevanja umetniškega dela analizirali vojaške, medijske, civilne, humanitarne in diplomatske vidike konfliktov. Poleg spoznavanja omenjenih vidikov konflikta, udeleženci na podlagi izbranega konflikta skupaj oblikujejo svojo abstrakcijo Picassove Guernice, ki služi kot končni izdelek delavnice.** Letos smo se pri izvedbah delavnic osredotočili na dva aktualna konflikta: **vojno v Ukrajini in vojno med Izraelom in Hamasom (Konflikt na Bližnjem vzhodu).**

Trajanje delavnice: 120 minut

Digitalna komponenta: Večini delavnic je sledila delitev končnega izdelka delavnice na družbenem omrežju Instagram.

➔ **Delavnica o konzularnem izobraževanju „KONZULARA 1-0-1“**

Inštitut je v drugem letu svojega delovanja svojemu paradnemu konju med delavnicami Picasso in konflikt **dodal še drugo delavnico, ki se dotika tematik, povezanih s konzularnim delom in varnim potovanjem v tujino.** Zavedamo se namreč, da s(m)o mladi danes vse bolj mobilni in globalni ter da se danes potuje precej več in precej dlje, kot pa je to bilo značilno za generacijo staršev ali starih staršev današnjih srednješolcev. Tako je nastala med dijaki in profesorji zelo dobro sprejeta delavnica Konzulara 1-0-1. V letu 2024 smo izvedli 13 delavnic.

Delavnice smo izvajali na naslednjih izobraževalnih ustanovah: Gimnazija Škofja Loka (1), Gimnazija Bežigrad (7), Gimnaziji Šentvid (3), Srednja medijska in grafična šola v Ljubljani (2).

Opis delavnice:

Aktivno državljanstvo se ne zaključí, ko prečkamo državne meje, odpotujemo ali pa se preselimo v tujino. Pri delavnici »Konzulara 1-0-1« se posvečamo dvem vidikom konzularnega poslovanja, v stik s katerim bodo potencialno prišli slovenski državljani v tujini. V prvem delu delavnice se srečamo s konzularnim delom na splošno, ter obdelamo osnovne primere srečanj s konzularnim svetom in jih podkrepimo z anekdotami in primeri iz prakse. Neke vrste gre v prvem delu za pomoč, kako se odzvati ob morebitnih nezgodah in drugih nevšečnostih, ki se nam lahko pripetijo v tujini. V drugem delu na kratko še obravnavamo primere konzularnih zadev, ki jih srečamo v primeru srednjeročnega ali dolgoročnega življenja v tujini (prijava

začasnega prebivališča, volitve v tujini itd.). Delavnica dijake pripravi na varno in zanesljivo rabo pravic v tujini.

Delavnica »KONZULARA 1-0-1« nastaja v sodelovanju z diplomatsko akademijo MZEZ in oddelkom za konzularne odnose MZEZ. Podkrepljena je s prakso in gradivi resničnih konzularnih primerov.

Trajanje delavnice: 75 minut

→ Delavnica »Zakaj (ne) gremo na EU volitve«, ki se je izvajala v sklopu raziskovalnega projekta o udeležbi na volitvah v Evropski parlament

Za potrebe raziskovalnega projekta o udeležbi na evropskih volitvah smo izvedli 15 delavnic na različnih fakultetah v Ljubljani, Mariboru in v Kopru. Študente smo obravnavali kot fokusne skupine, ki smo jih najprej povprašali o njihovem mnenju o raznih vidikih udeležbe na evropskih volitvah, potem pa jim tudi predstavili dejanske podatke in nekatera dognanja naše analize.

Trajanje delavnice: 90 minut

→ Raziskovalni meni: Kreativen način predstavitve literature o Ameriških volitvah

Z raziskovalnim menijem (seznamom) o ameriških volitvah smo želeli zajeti širšo sliko ameriške družbe. S pomočjo člankov, knjig, dokumentarnih filmov, podkrestov in glasbe je bil naš namen prikazati ozadje države, ki je na nekakšen način polna nasprotij in nad katero so nekateri navdušeni, drugi pa jo vidijo kot krivo za večino problemov današnjega sveta.

Podobno kot smo to storili z Raziskovalnim menijem o izraelsko-palestinskem konfliktu leta 2023, smo seznam gradiv nadgradili s kreativno rešitvijo, ki omogoča enostavno, interaktivno in svojevrstno izkušnjo samostojnega raziskovanja zgodovine enega najpomembnejših demokratičnih dogodkov na svetu – volitvah predsednika Združenih držav Amerike. Gradiva smo oblikovali po vzoru gostilniških jedilnih kart, kjer posamezen vir predstavlja artikel na meniju.

Po natančni preučitvi okoli 120 virov, smo v končni raziskovalni seznam uvrstili 1 deklaracijo, 1 ustavo, 27 knjig, 7 dokumentarnih filmov, 3 debate, 25 videov, 1 serijo, 6 filmov, 1 muzikal, 1 resničnostni show, 11 podkastov, 18 člankov, 1 Instagram objavo in 14 pesmi oz. albumov.

Raziskovalni meni je dostopen na spletni strani inštituta.⁴

➔ Digitalno izobraževanje: Pojemovnik

V Inštitutu smo digitalno platformo Instagram izkoristili tudi za deljenje izobraževalnih vsebin. Med rubrikami izstopa t.i. »pojmovnik«, kjer v Inštitutu pripravljamo obrazložitve določenih pojmov, ki se pogosto pojavljajo v medijih in diplomatskem diskurzu. V letu 2024 smo zavrlo doseganja cilja izobraževanja prek digitalnih platform v obliki instagram objave sledilcem posredovali razlage naslednjih konceptov:

1. Zločin genocida
2. Special relationship
3. Feministična zunanja politika
4. Fake news in dezinformacije
5. Priznanje države
6. Fašizem
7. The Other
8. Pakt za prihodnost in vodna diplomacija

➔ Podkast Naivni Duh

Naivni Duh je prvi slovenski podkast za mlade, namenjen izključno temam diplomacije, zunanje politike in mednarodnih odnosov. Voditelj podkasta Boris Kokalj (od zadnje oddaje 2. sezone sta voditelja Meta Štuhec in Andraž Kos) se z izkušenimi gosti pogovarja o njihovih izkušnjah na področju diplomacije, mednarodnih odnosov in zunanje politike in se pri tem osredotoča na aktualno dogajanje v mednarodni skupnosti ter dalj trajajoče procese, ki oblikujejo trenutno mednarodno krajino. Podkast izhaja enkrat mesečno, objavljen je na strežnikih vseh streaming storitev (kot so na primer Spotify, Apple podcasts in Buzzsprout). Podkast je brezplačen.⁵

Na podkastu smo v drugi sezoni gostili ljudi iz diplomatske prakse, novinarje, profesorje, politike in mlade udeležence Blejskega strateškega foruma. V drugi sezoni so se z Borisom, Meto in Andražem pogovarjali:

1. **Danilo Türk**, bivši predsednik republike in veleposlanik, profesor mednarodnega prava;
2. **Boštjan Videmšek**, novinar, vojni poročevalec in knjižni avtor;
3. **Arina Šmidt**, mladinska delegatka OZN;
4. **Ciril Horjak**, ilustrator, stripar in karikaturist;
5. **Luka Mesec**, minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;

⁴ Dostopen na: <https://gajst.org/ameriske-volitve-2024-raziskovalni-meni/>.

⁵ Podkast je dostopen na:

<https://open.spotify.com/show/4uQtrYcvx3x56o48G7e9KI?si=d004398becfd43ed>

6. V sklopu Blejskega strateškega foruma: **Pavel Berstou, Tatiana Grinkevich, Nozipho Makhanda, Cyrille Amoursky;**
7. **Luka Pečar Pahor**, direktor Inštituta Gajst in diplomat Ministrstva za zunanje in evropske zadeve;
8. **Nataša Pirc Musar**, predsednica Republike Slovenije.

Po podatkih različnih ponudnikov je posamezne epizode podkasta poslušalo več kot 1000 oseb. V letu 2025 smo s projektom nadaljevali. Prva gostja tretje sezone je bila mladinska podnebna delegatka Titi Habicht.

Digitalna komponenta: Po vsaki objavljeni epizodi na družbenem omrežju Instagram objavimo ključne poudarke (cite) iz pogovora z gostom, gostjo ali gosti.

3. INFORMIRANJE

Ena izmed osrednjih aktivnosti Inštituta je komuniciranje informativnih mednarodnih vsebin na družbenem omrežju Instagram. Ciljna publika Inštituta so predvsem dijaki, ki digitalne vsebine konzumirajo prek družbenih omrežjih. Naša prisotnost na družbenem omrežju Instagram je tako osrednjega pomena za komuniciranje s ciljno publiko. V ta namen Inštitut tedensko objavlja povzetke mednarodnega političnega dogajanja v rubriki S7, priložnosti za sodelovanje dijakov v različnih projektih Ministrstva za zunanje in evropske zadeve, povzetke uradnega glasila slovenske diplomacije »diplomatski zvezek« in opozarja na dogodke, ki na slovensko zunanjo politiko pomembno vplivajo (na primer izvolitev v Varnostni svet OZN, poplave ...).

Izpostavljamo:

➔ S7: Tedensko poročanje o razvoju dogodkov v mednarodni skupnosti

»S7« ali »Sedemka« je tedenska rubrika Inštituta Gajst, kjer vsako nedeljo objavimo povzetek najpomembnejših mednarodnih dogodkov prejšnjega tedna. Vsak teden se osredotočimo na sedem novic, ki jih za našo ciljno publiko ustrezno poenostavimo in kontekstualiziramo v širše dogajanje v mednarodni skupnosti. Pri tem uporabljamo za naš Inštitut značilno »gajstovščino«, mešanico strokovnih izrazov in slenga, s katero se poskušamo približati naši ciljni publikli. **V letu 2024 smo objavili 52 povzetkov (vsak teden leta) mednarodnega dogajanja.**

Naše neprekinjeno tedensko povzemanje mednarodnega dogajanja na družbenem omrežju Instagram je v slovensko govorečem prostoru edinstveno. S tem Inštitut pripomore tudi k opismevanju mladih na strokovnem področju in razvoju slovenskega strokovnega jezika na tem področju. Naše objave pogosto delijo tudi zunanjepolitični odločevalci.

➔ »EU je ringlšpil«

Projekt »EU je ringlšpil« je služil obenem kot osrednji del komunikacijske strategije našega raziskovalnega projekta o evropskih volitvah in samostojna priložnost za dodatno promocijo našega dela na pilotni izvedbi festivala Ringlšpil. Ta projekt bi lahko zaradi informiranja o bistvenih osebnostih, ki so formirale Evropsko unijo, kot jo poznamo danes in istočasno promoviranje evropskih volitev ter delo samega Inštituta uvrstili tako v tretjo kot tudi četrto poglavje tega poročila.

Za ta projekt smo se odločili narediti majice v sodelovanju z enim najbolj znanih slovenskih karikaturistov in striparjev Cirilom Horjakom in mu predstavili našo vizijo simbolike in ideje risbe, ki smo si jo želeli zasledovati. Želeli smo si predstaviti simbole, ki predstavljajo pestrost EU v političnem smislu, umetnosti, glasbe ... Na prvo stran majice smo postavili Putina, ki želi z dinamitom razstreliti EU (kot idejo), na zadnjo stran pa uvrstili takratnega generalnega sekretarja zveze NATO, ki prereže vžigalno vrvico in tako reši EU pred uničenjem. V središču majice je postavljena ikonografija vrtljaka EU zvezdic, vsako pa krasi podoba nezamenljive osebe za podobo današnje Evrope. Tako so na majici pristali ljudje, kot so: Beethoven, Macron, Žižek, Veil, Orban, Hegel ...

Na naši stojnici na festivalu smo majice delili v zameno za sledenje računom evropskega parlamenta v Sloveniji (@ep_slovenija) in Inštituta Gajst. Posneli pa smo tudi podkест z Davidom Župančičem, kjer smo govorili tudi o tem projektu. Ni pa ostalo samo pri tem. Vsakega izmed simbolov, ki jih je na koncu bilo točno 14, smo zadnja dva tedna pred evropskimi volitvami objavili vsak dan do dneva volitev in s tem na inovativen način promovirali evropske volitve in tudi informirali naše sledilce o pomenu vsakega izmed simbolov. Grafična podoba se je na koncu znašla tudi na naslovnici mariborskega častnika Večer (sobotna priloga).

4. PROMOCIJA AKTIVNOSTI, SODELOVANJE NA KONFERENCAH IN MEDNARODNO SODELOVANJE

Inštitut svoje poslanstvo uresničuje tudi z aktivno promocijo svojih aktivnosti na različnih platformah, ki ne vključujejo digitalne promocije prek družbenih omrežij. Kljub temu da osrednja promocija naše aktivnosti ostaja družbeno omrežje Instagram, smo v Inštitutu letos bili prisotni na premierni izvedbi festivala Ringlšpil, kot sodelujoča organizacija smo sodelovali pri izvedbi Blejskega strateškega foruma mladih, izvedli delavnico za krovno dansko študentsko organizacijo ter kot sodelujoči nagovorili panel cenjenih gostov na Mednarodnem srečanju Prijateljev Zahodnega Balkana.

Izpostavljamo:

➔ Sodelovanje in izvedba delavnice »Living with the other« na Blejskem Strateškem Forumu za mlade 2024

Tudi v letu 2024 je bila izjemna čast za naš Inštitut sodelovati na Blejskem Strateškem Forumu, največji slovenski letni zunanjepolitični konferenci. Inštitut je letos prav tako kot partner sodeloval pri Blejskem strateškem forumu mladih (YBSF), dogodku, ki je namenjen družbenoaktivnim mladim iz celega sveta. Letos se je na Pokljuki in na Bledu zbralo več kot **43 mladih iz 30-ih držav**.

Sodelovali smo pri dveh vidikih YBSF:

- **Izvedli smo delavnico »Living with the Other« o temeljih trajnostnega sobivanja**, na podlagi katere se je na koncu sestavil dokument z 12 načeli sobivanja z naslovom »Foundations of Ordering Diversity: Bled Perspective 2024«.
 - **S štirimi udeleženci YBSF smo posneli krajše (20-minutne) specialne epizode našega podkasta Naivni duh**. Z udeleženci iz Belorusije, Ukrajine, Zimbabveja in Rusije smo se pogovarjali o njihovem delu, pogledu na mednarodne odnose in ključna multilateralna vprašanja, s katerimi se spopada mednarodna skupnost.
- ➔ **Izvedba delavnice »Perspectives« za krovno dansko študentsko organizacijo Danske Studerendes Fællesråd (DSF) med njihovim obiskom v Ljubljani**

Na prošnjo krovne danske študentske organizacije DSF smo med njihovim avgustovskim obiskom v Ljubljani pripravili posebno delavnico z naslovom »Perspectives«. Študentom smo na primeru izgradnje rudnika litija v srbski dolini Jatar (znano tudi kot »primer Rio Tinto«) prikazali, kako lahko postopno spoznavanje novih dejstev spreminja perspektivo in lastno prepričanje posameznika ter ga izzove, da vsako svoje stališče premisli še enkrat.

- ➔ **Udeležba in sodelovanje na mednarodnem srečanju Prijateljev Zahodnega Balkana z govorom o pomenu izobraževanja v post-konfliktnih območjih z namenom prevencije reprodukcije konflikta**

Zavod Prijatelji Zagodnega Balkana nas je povabil na 1. mednarodno srečanje Prijateljev Zahodnega Balkana z naslovom »Zahodni Balkan v Evropski Uniji«. Tam smo v sklopu razprave o širitvi Evropske unije na omenjeno območje v svojem govoru poudarili pomen izobraževanja v post-konfliktnih območjih, da bi se na ta način preprečila možnost reprodukcije konfliktov, ki so se na območju bivše skupne države dogajali še pred slabimi tremi desetletji. Opozorili smo na binarno prikazovanje »nas dobrih« in »njih slabih«, ko pride do učnih metod pri poučevanju novejša nacionalne zgodovine določenega naroda in vodenje takšnega destruktivnega načina izobraževanja do še večje radikalizacije mladih, ki naj bi v prihodnosti svoje države vodili do mirnejše in lepše prihodnosti. Temelj našega govora je bil torej neizbežen pomen sprave, če želimo evropsko integrirati področje Zahodnega Balkana.

ZAKLJUČNI DEL

ZAPIS PRIPRAVE POROČILA

Avtorja poročila: Luka Pečar Pahor, Timotej Klinc

Vsebinsko poročilo je bilo po predlogu direktorja Inštituta Luke Pečarja Pahorja sprejeto na dopisni seji sveta zavoda, 26. februarja 2025. Vsebinsko poročilo so soglasno potrdili člani sveta zavoda: Urban Culetto, Anej Bevk Peternej in Iva Milosavljević. S poročilom so se seznanili tudi drugi sodelavci Inštituta prek spletne aplikacije Discord.